

Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen 2012-2016

Brussel, november 2012

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Inleiding	5
SD1. De geletterdheid wordt verhoogd door een gerichte aanpak in het leerplichtonderwijs en innovatie in het volwassenenonderwijs	7
1.1. Gezien het belang van geletterdheid voor de onderwijs- en ontplooiingskansen van leerlingen, inzetten op het versterken van (functionele) geletterdheidscompetenties in het kleuter- en lager onderwijs.	7
1.2. Verhogen en versterken van (functionele) geletterdheidscompetenties in het secundair onderwijs	7
1.3. Verankering media- en beeldgeletterdheid in het onderwijscurriculum	8
1.4. De (nog op te richten) Centra voor Leerloopbaanbegeleiding hebben, binnen hun missie om volwassenen met leervragen of leernoden gericht toe te leiden naar het meest passende opleidingsaanbod, aandacht voor de laaggeletterde volwassenen.	8
1.5. Het volwassenenonderwijs optimaliseert de inspanningen voor leertrajectbegeleiding in verband met geletterdheid en investeert in doorstroombegeleiding van laaggeletterde cursisten.	8
1.6. Het volwassenenonderwijs consolideert en investeert in de ontwikkeling van nieuwe methodieken voor het verwerven van geletterdheidscompetenties, waarbij de grondslagen gevormd worden voor een maatgerichte en vraaggerichte aanpak.	9
1.7. ICT-vorming volwassenen, laaggeletterden en kansarmen: nieuw opleidingsprofiel ICT in de basiseducatie.	9
1.8. Het volwassenenonderwijs brengt leerbelemmeringen in kaart.	10
1.9. Het volwassenenonderwijs brengt drempels voor deelname van laaggeletterde cursisten in kaart.	10
1.10. De Centra voor Basiseducatie doen aantoonbare inspanningen om meer cursisten te bereiken op de opleidingen Nederlands en wiskunde, zodat het aantal cursisten in deze opleidingen significant kan stijgen en waarbij de effecten en de resultaten van deelname in kaart gebracht worden.	10
1.11. Regionale geletterdheidsplannen worden ontwikkeld en uitgevoerd onder impuls van gemeenten en steden met een centrumfunctie.	10
1.12. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) onderneemt acties om laaggeletterdheid binnen Brussel aan te pakken.	11
1.13. De onderwijsoverheid stimuleert scholen die willen investeren in samenwerking, gericht op geletterdheidsstraining van ouders.	11
1.14. De bestaande onderwijsreglementering wordt verfijnd om een meer trajectmatige en flexibele benadering van het geletterdheidsprobleem mogelijk te maken.	12
	2

SD2. Geletterdheid wordt een horizontaal aandachtspunt in de beleidsdomeinen Welzijn, Cultuur, Werk en Media	13
2.1. Via een integrale aanpak wordt ingezet op de competentieversterking van laaggeletterden.	13
2.2. Intermediairen worden gesensibiliseerd.	13
2.3. De sectorconvenants worden benut voor het inrichten van geletterdheidstraining.	13
2.4. Het beleidsdomein Cultuur Jeugd Sport en Media (CJSM) werkt een strategische visie uit over geletterdheid binnen haar sectoren.	14
2.5. Leesbevordering	14
2.6. Informatiegeletterdheid en digitale kloof. E-inclusie wordt opgenomen als Vlaamse beleidsprioriteit in het ontwerp van het uitvoeringsbesluit van het nieuwe decreet betreffende het lokaal cultuurbeleid.	14
2.7. De ondersteuningsinstellingen in het welzijns- en sociaal-cultureel beleid integreren de aandacht voor de geletterdheid in hun ondersteuningsaanbod.	15
2.8. Stimuleringsregeling mediawijsheid.	15
2.9. In het sociaal-culturele veld wordt onderzocht op welke manier aandacht voor geletterdheid een plaats kan krijgen in het informeel en niet-formeel leren.	15
2.10. De geletterdheidacties worden gelinkt aan het Vlaams actieplan Armoedebestrijding.	15
2.11. Betrekken van het Vlaams Netwerk Verenigingen waar Armen het Woord Nemen (VWAWN) bij de bestrijding van de digitale kloof	16
2.12. Bij het ondersteunen van lokale initiatieven kinderarmoede wordt geletterdheid verhogen als aandachtspunt meegenomen	16
2.13. Opstarten project om tot structureel verbeterde communicatie van de Vlaamse overheid met mensen in armoede te komen	17
2.14. Het Plan Geletterdheid Verhogen staat op de agenda van het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (HPAO).	17
SD3. Structurele partnerschappen voor geletterdheid worden ontwikkeld	19
3.1. Het volwassenenonderwijs investeert in nieuwe strategieën voor sensibilisering, activering en toeleiding, waarbij vooral oog is voor structurele partnerschappen met andere beleidsdomeinen en een geharmoniseerde aanpak.	19
3.2. In het werkgelegenheidsbeleid volgt op screening en detectie een functioneel traject dat aansluit bij het perspectief en de behoeften van werkzoekenden, dat hen kan motiveren om het geletterdheidprobleem aan te pakken.	19
3.3. Het exploreren en opzetten van formules voor geletterdheidcoaching op de werkvloer voor zowel werkzoekenden als voor werkenden.	19
3.4. Een effectieve 'kenniswerking' rond mediawijsheid wordt ontwikkeld en zo effectief mogelijk georganiseerd opdat kennis kan verzameld en gedeeld worden.	20
3.5. Veldtekening mediawijsheid.	20
3.6. De Bib op School.	20

3.7. Expertise om te werken rond geletterdheid in de bibliotheken verhogen	21
3.8. De Centra voor Basiseducatie, ondersteund door VOCVO en de decretale stuurgroep volwassenenonderwijs, werken samen met armenverenigingen om werken aan geletterdheid met mensen in armoede een plaats te geven; de geletterdheidstraining draagt bij tot armoedebestrijding.	21
3.9. Stimuleren van diverse actoren en beleidsniveaus om opgeleide ervaringsdeskundigen in te schakelen.	22
SD4. De geletterdheidpraktijken en het geletterdheidsbeleid worden verder geprofessionaliseerd	23
4.1. De Stuurgroep Volwassenenonderwijs ontwikkelt expertise in nauwe samenwerking met de praktijk.	23
4.2. De instellingen in het volwassenenonderwijs houden in het kader van het instellingsbeleid systematisch rekening met laaggeletterde cursisten.	23
4.3. De instellingen die geletterdheidsonderwijs inrichten, investeren in een doorgedreven en duurzaam professionaliseringsbeleid.	23
4.4. De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs ontwikkelt een train-the-trainer voor opleidingsverstrekkers op de werkvloer.	23
4.5. Strategieën worden ontwikkeld voor de systematische verspreiding en implementatie van goede praktijken.	24
4.6. De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs bundelt instrumenten voor het inrichten van geïntegreerde geletterdheidstraining in een toolbox.	24
4.7. De effectiviteit in de bestrijding van laaggeletterdheid wordt verbeterd door monitoring, onderzoek en internationale samenwerking.	25
4.8. Deelname aan het Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC).	25
4.9. Een vormingsaanbod wordt voorzien m.b.t. mediagebruik	26

Inleiding

In dit document vindt u een overzicht van voorstellen voor operationele doelstellingen of acties die werden uitgewerkt in het kader van een nieuw Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen 2012-2016. De voorstellen werden geformuleerd door de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming, Werk en Sociale Economie, Cultuur, Jeugd Sport en Media, Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, in nauwe samenwerking met experts van het werkveld of sleutelorganisaties, met name: het Vlaams ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs (VOCVO), de Federatie van de Centra Basiseducatie, de decretale stuurgroep Volwassenenonderwijs, de onderwijskoepels, de VDAB, Bibnet, vzw Locus, vzw Link, het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, en de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten. De coördinatie van de voorstellen gebeurde door het Departement Onderwijs en Vorming.

Verschillende voorstellen van operationele doelstellingen of acties moeten nog verder geconcretiseerd worden en de te verwachten resultaten moeten nog scherper omschreven worden. Bovendien is verdere afstemming met de beleidsopties van de betrokken beleidsdomeinen of organisaties nodig. Verschillende voorstellen worden nog nader afgetoetst bij instanties van de betrokken actoren zelf. Daarbij wordt ook nagegaan of er potentiële dwarsverbindingen zijn tussen de verschillende beleidsdomeinen, zodat geletterdheidsbeleid ook in voldoende mate transversaal gedragen wordt. In dit verder overleg worden het stappenplan, de onderscheiden verantwoordelijkheden, het budget, meetfactoren en indicatoren vastgesteld.

Een jaarlijkse of tweejaarlijkse update zal bovendien nodig zijn om voldoende de vinger aan de pols te houden en tussentijdse bijsturing mogelijk te maken.

Een beleid inzake geletterdheid kan niet alleen een onderwijsbeleid zijn, maar moet gestoeld zijn op een brede en beleidsdomeinoverschrijdende benadering. Geletterdheid moet binnen de Vlaamse overheid dan ook een horizontaal aandachtspunt worden in beleidsdomeinen als werk, cultuur en welzijn. Bij de verdere operationalisering van het plan zal er eveneens naar gestreefd worden om ook aan te sluiten bij relevante beleidsmaatregelen van de Federale overheid.

Daarom wordt voor de opvolging van het plan een administratieve werkgroep opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken beleidsdomeinen. De voorbereiding, opvolging en evaluatie van het beleid behoort immers tot hun specifieke opdracht. Bovendien worden de verschillende actoren die bij de uitvoering van acties betrokken zijn, intensief bij de werking van deze stuurgroep betrokken (experts van het werkveld, sleutelorganisaties,..): op regelmatige basis worden zij geïnformeerd en geconsulteerd; bovendien worden zij bij eventuele tussentijdse bijsturing van het plan actief betrokken. Het beleidsdomein onderwijs en vorming staat in voor de algemene coördinatie en de opvolging van het plan en duidt een projectleider aan.

Het traditionele begrip analfabetisme is geëvolueerd naar een ruime invulling van het begrip geletterdheid. Voor het voorliggende plan wordt opnieuw uitgegaan van de volgende definitie van geletterdheid, die gebaseerd is op de definitie uit het IALS-onderzoek:

Geletterdheid is de kennis en vaardigheid die nodig is om via geschreven taal te communiceren en informatie te verwerken, de vaardigheid om met numerieke en grafische gegevens om te gaan en de vaardigheid voor het gebruik van ICT.

Geletterdheid is bijgevolg een geïntegreerde vaardigheid en omvat o.m. de competentie om informatie te vinden en te gebruiken, rekenkundige bewerkingen uit te voeren, kwan-

titatieve informatie te vinden en te gebruiken, digitale informatie te selecteren, te analyseren, te interpreteren en te verwerken en gebruiken van technologische middelen. Met geletterdheid streven we een kwalificatie na op niveau twee van de Vlaamse kwalificatiestructuur. Dat beantwoordt aan de eindtermen van de basiseducatie en dus aan de eindtermen van de eerste graad van het secundair onderwijs. Op die manier streven we naar een duurzame geletterdheid, waarbij mensen instaat gesteld worden om levenslang bij te leren en een stabiele positie te verwerven op de arbeidsmarkt.

De primaire doelgroep van het Plan Geletterdheid blijven de volwassenen die niet beschikken over voldoende competenties op het vlak van taal, rekenen, en ICT om zich adequaat te handhaven in een moderne samenleving. Het bezitten of verwerven van basiscompetenties Nederlands zijn belangrijke voorwaarden om de geletterdheidscompetenties te verwerven. Het versterken van Nederlands als thuistaal is immers een belangrijke doelstelling van het Plan Geletterdheid.

Het nieuwe plan moet ook inzetten op een structurele aanpak die gericht is op ruimere kansen voor laaggeletterden in het hele aanbod van onderwijs en opleidingen voor volwassenen waarbij er een evenwicht moet bestaan tussen zij die reeds beschikken over de basiscompetenties Nederlands en zij die deze nog niet hebben, zonder dat daarbij de primaire doelgroep in de verdrinking komt. Ook voor het voorkomen van laaggeletterdheid moeten in het leerplichtonderwijs nog meer inspanningen geleverd worden.

SD1. De geletterdheid wordt verhoogd door een gerichte aanpak in het leerplichtonderwijs en innovatie in het volwassenenonderwijs

1.1. Gezien het belang van geletterdheid voor de onderwijs- en ontplooiingskansen van leerlingen, inzetten op het versterken van (functionele) geletterdheidscompetenties in het kleuter- en lager onderwijs.

Via haar structureel onderwijsbeleid heeft de Vlaamse Overheid steeds ingezet op het verhogen en versterken van (functionele) geletterdheidscompetenties in het kleuter- en lager onderwijs. De overheid zal dit beleid verder continueren.

Recent werd in dat kader de conceptnota 'Samen Taalgrenzen verleggen' goedgekeurd door de Vlaamse Regering, waarin een duidelijke keuze werd gemaakt voor een integrale benadering van talenbeleid. Initiatieven ter versterking van de kennis van het Nederlands gaan gepaard met het stimuleren van de kennis van vreemde talen. We beperken ons daarbij niet tot de uren die leerlingen op school doorbrengen. We zetten ook in op taalrijk opgroeien van bij de start, in de kinderopvang, tot na de schooluren. Daar heeft een rijke thuistaal ook een plaats. Met deze visie op een breed talenbeleid slaan we een brug naar de ouders en bieden we ondersteuning aan de leraars.

Ook het 'Actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek' (STEM) werd recent goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dit bevat ook acties gericht op het basisonderwijs om kinderen en jongeren te enthousiasmeren voor wiskunde en ICT.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.2. Verhogen en versterken van (functionele) geletterdheidscompetenties in het secundair onderwijs

Ook voor het secundair onderwijs heeft de Vlaamse Overheid een structureel beleid uitgebouwd om de (functionele) geletterdheidscompetenties te verhogen en te versterken, dat zij verder zal continueren. Ook hier kan onder meer verwezen worden naar recente beleidsbeslissingen m.b.t. de conceptnota 'Samen Taalgrenzen verleggen', en het STEM-actieplan (zie actie 1.1.). Bij de hervorming secundair onderwijs wordt voorzien dat sleutelcompetenties die essentieel zijn om te kunnen functioneren in onze samenleving, bereikt moeten worden door alle leerlingen op het einde van de tweede graad.

Daarenboven wordt voor risicogroepen in het secundair onderwijs (bijv. leerlingen die op of onder PISA-leesniveaue 1 zitten) in functie van het perspectief van de leerling een gerichte benadering uitgewerkt voor het verwerven van geletterdheidscompetenties.

De gerichte benadering bestaat uit

- voor het gewoon secundair onderwijs: het stimuleren van secundaire scholen om in te zetten op flexibele leertrajecten en differentiatie als instrumenten voor het verhogen van de geletterdheidscompetenties in het secundair onder-

- wijs en dit door informatiecampagnes naar scholen, pedagogische begeleidingsdiensten en leerkrachten en door nascholingsinitiatieven;
- voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de leertijd (= het stelsel van leren en werken) het organiseren van specifieke coachingstrajecten geletterdheid (cfr. G-kracht);
 - Geletterdheid als prioritair nascholingsthema opnemen.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.3. Verankering media- en beeldgeletterdheid in het onderwijscurriculum

De maatschappelijke context vraagt een specifieke invulling van competenties zoals mediawijsheid, ICT, informatie- en digitale geletterdheid. De invoering van eindtermen in de vorm van vakspecifieke en vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen bieden een antwoord op deze maatschappelijke vraag. Bestaande eindtermen ICT en mediawijsheid worden verder gevalideerd. Verder zal er een expertengroep opgezet worden die de thematiek van beeldgeletterdheid verder moet uitdiepen, mede in relatie tot het specifieke geletterdheidsconcept van geletterdheid als informatieverwerkende vaardigheid, en de nood aan een verdere verankering van beeldgeletterdheid en mediawijsheid in het onderwijscurriculum moet beargumenteren. Desgevallend zullen nieuwe eindtermen ontwikkeld worden om beeldgeletterdheid te integreren in het onderwijscurriculum.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.4. De (nog op te richten) Centra voor Leerloopbaanbegeleiding hebben, binnen hun missie om volwassenen met leervragen of leernoden gericht toe te leiden naar het meest passende opleidingsaanbod, aandacht voor de laaggeletterde volwassenen.

De Vlaamse Regering verleende op 15 juli 2011 haar goedkeuring aan de conceptnota voor de hervorming van de integratie- en inburgeringssector. Deze conceptnota voorziet dat de opdracht van de Huizen van het Nederlands met betrekking tot intake, testing en doorverwijzing van anderstaligen die Nederlands willen leren naar het meest gepast aanbod, wordt ondergebracht in de nog op te richten Centra voor Leerloopbaanbegeleiding.

De Centra voor Leerloopbaanbegeleiding, wiens concept nog moet worden uitgewerkt door de Vlaamse ministers bevoegd voor Onderwijs, Inburgering en Werk, krijgen als missie om volwassenen met leervragen of leernoden gericht toe te leiden naar het meest passende opleidingsaanbod dat een antwoord biedt op deze leervragen of leernoden. Per definitie betreft het hier een geïndividualiseerd aanbod op maat van de volwassene.

Bij de invulling van de kerntaken van de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding zal de overheid erover waken dat er specifieke aandacht uitgaat naar de laaggeletterde volwassenen.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.5. Het volwassenenonderwijs optimaliseert de inspanningen voor leertrajectbegeleiding in verband met geletterdheid en investeert in doorstroombegeleiding van laaggeletterde cursisten.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs brengt goede praktijken en procedures in kaart met betrekking tot leertrajectbegeleiding voor laaggeletterde cursisten. Dit gebeurt zowel voor de Centra voor Basiseducatie als voor de Centra voor Volwassenenonderwijs. De initiatieven die succesvol blijken worden beschreven en de kennis wordt verspreid. De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs gaat eveneens op zoek naar goede praktijken in de ons omliggende landen.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO nemen in hun initiatieven rond trajectbegeleiding het aspect geletterdheid op. Geletterdheid krijgt een plaats in systemen van leertrajectbegeleiding in en tussen centra.

Er is hierbij bijzondere aandacht voor doorstroombegeleiding tussen opleidingen op niveau 2 van de Vlaamse kwalificatiestructuur naar opleidingen op niveau 3 en 4 van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

De centra basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs analyseren de wederzijdse doorstroom tussen de centra. De analyse brengt zowel persoonsgebonden als organisatiegebonden factoren in kaart. Op basis hiervan wordt de doorstroom tussen centra systematisch verbeterd.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.6. Het volwassenenonderwijs consolideert en investeert in de ontwikkeling van nieuwe methodieken voor het verwerven van geletterdheidscompetenties, waarbij de grondslagen gevormd worden voor een maatgerichte en vraaggerichte aanpak.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs ontwikkelt geletterdheidsmodules. De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO organiseren nascholing voor leraren bij de implementatie van geletterdheidsmodules in het volwassenenonderwijs.

De leraren maken kennis met aangepaste werkvormen.

Bij de implementatie van geletterdheidsmodules zorgen de pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO voor de ondersteuning van instellingen in het volwassenenonderwijs die geletterdheidsmodules willen gaan inzetten.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.7. ICT-vorming volwassenen, laaggeletterden en kansarmen: nieuw opleidingsprofiel ICT in de basiseducatie.

De opleiding ICT in de basiseducatie is erop gericht dat cursisten leren omgaan met een veelheid aan mogelijkheden van ICT en digitale media. De cursist is op het einde van de opleiding erin die mate mee vertrouwd, dat hij of zij zonder drempelvrees en op een veilige manier gebruik maakt van ICT en digitale media in het dagelijks leven. De sturende idee achter het in dit nieuwe opleidingsprofiel gedragen concept voor ICT en digitale media is dat laaggeschoolde volwassenen vooral baat hebben bij het verhogen van hun handelingsbekwaamheid.

Het nieuwe opleidingsprofiel is in werking getreden op 15 april 2012.

Daarnaast leent het flexibele opleidingsprofiel ICT zich om geïntegreerd aan ICT te werken binnen andere leergebieden binnen de basiseducatie en in samenwerking met partnerorganisaties buiten de basiseducatie.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.8. Het volwassenenonderwijs brengt leerbelemmeringen in kaart.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO gaan na in welke mate een inschatting van leercapaciteiten en andere benodigde competenties in de eerste weken van een opleiding kan gebeuren.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO reiken aan de Centra voor Basiseducatie en de Centra voor Volwassenenonderwijs voorbeelden aan om de geletterdheidnoden van laaggeletterde cursisten in kaart te brengen.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.9. Het volwassenenonderwijs brengt drempels voor deelname van laaggeletterde cursisten in kaart.

Drempels voor deelname als gevolg van de organisatievorm van het onderwijs en de didactische aanpak worden in kaart gebracht.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs herwerkt de G-Factor voor bedrijven tot een G-scan voor instellingen van het volwassenenonderwijs.

Het departement onderwijs en vorming publiceert de G-scan voor instellingen van het volwassenenonderwijs online.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO promoten het gebruik van de G-scan.

De instellingen van het volwassenenonderwijs gaan aan de slag met de G-scan.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.10. De Centra voor Basiseducatie doen aantoonbare inspanningen om meer cursisten te bereiken op de opleidingen Nederlands en wiskunde, zodat het aantal cursisten in deze opleidingen significant kan stijgen en waarbij de effecten en de resultaten van deelname in kaart gebracht worden.

De Centra voor Basiseducatie zetten verder in op de opleidingen Nederlands en wiskunde. Daartoe wordt samenwerking met partners met wie een geïntegreerde geletterdheidstraining kan opgezet worden, geïntensifieerd. Nieuwe samenwerkingsverbanden worden geïnitieerd.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.11. Regionale geletterdheidsplannen worden ontwikkeld en uitgevoerd onder impuls van gemeenten en steden met een centrumfunctie.

Een sterk beleid om de geletterdheid van de bevolking te verhogen vereist samenwerking tussen vele actoren, ook op lokaal niveau. Lokale besturen staan het dichtst bij de burger en kunnen dus het best inschatten wat de noden en behoeften zijn van de lokale bevolking en welke oplossingen mogelijk zijn. Niet alleen op het gebied van de eerder 'traditionele' elementen van een sociaal beleid, zoals

werkgelegenheid, kinderopvang, ouderenzorg, duurzaam en betaalbaar wonen. Maar ook op het gebied van geletterdheid. In het kader van het flankerend onderwijsbeleid zetten lokale besturen geletterdheidsacties op met het oog op specifieke regionale behoeften of doelgroepen.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.12. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) onderneemt acties om laaggeletterdheid binnen Brussel aan te pakken.

In Brussel zijn acht Nederlandstalige centra voor volwassenenonderwijs en een centra voor basiseducatie gevestigd. Samen bewerkstelligen ze een grotere participatie aan het Brussels Volwassenenonderwijs.

Het CVO Brussel organiseert onder meer tweedekansonderwijs dat laaggeschoolde volwassenen de mogelijkheid biedt alsnog hun diploma secundair onderwijs te behalen.

Er is ook een aanbod gericht op laaggeschoolde gedetineerden: de focus tijdens schooljaar 2011-2012 was de voortzetting en waar mogelijk de versterking van het huidige onderwijsaanbod in Sint-Gillis en Vorst. Daarnaast zijn volgende acties gepland: de uitbouw van een leercentrum in Sint-Gillis en van een open leercentrum in Vorst.

Het centrum voor basiseducatie vzw Brusselleer organiseert in opdracht van de VGC, naast het reguliere aanbod, taallessen Nederlands voor laaggeschoolde ouders met kinderen in het basisonderwijs. Doelstelling is enerzijds dat deze ouders hun kinderen meer kunnen volgen in hun schoolse activiteiten. Anderzijds is het een opstap naar het reguliere aanbod van Brusselleer of andere taalstimulerende initiatieven. Voor dit project werkt Brusselleer samen met het Onderwijscentrum Brussel en het Huis van het Nederlands Brussel.

Via het alfabetiseringsplan van de VGC kunnen 18 geco's ten laste van Actiris ingezet worden in de Nederlandstalige instellingen voor volwassenenonderwijs om er elementaire basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en Nederlands) aan te leren. In het geval van CBE Brusselleer komt de VGC ook tussen in het verschil tussen de werkelijke loonkost en de Actiris-loonsubsidie. Op die manier kunnen de lessen voor het laaggeschoolde doelpubliek van Brusselleer volledig gratis worden gehouden.

Groep Intro en JES worden gesubsidieerd voor het verzorgen van een gecoördineerde uitstroombegeleiding naar werk in de prioritaire sectoren bouw (Groep Intro), zorg (Groep Intro) en horeca (Jes). Hun taak is om jaarlijks een 150-tal deelnemers van 23 verschillende werkervaringsprojecten na hun traject te helpen in hun zoektocht naar werk, via sollicitatietraining, zoektocht naar vacatures,... de doelgroep zijn mensen met een laag inkomen, werklozen en laaggeschoolden. De effectieve tewerkstellingscijfers worden opgevolgd ism ACTIRIS.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.13. De onderwijsoverheid stimuleert scholen die willen investeren in samenwerking, gericht op geletterdheidstraining van ouders.

In het kader van een preventief geletterdheidsbeleid werkt de onderwijsoverheid werkt een concept uit voor geletterdheidstraining van laaggeletterde ouders tijdens de schooltijd van de kinderen. Daarbinnen krijgt het geïntegreerd en op maat werken aan geletterdheid met ouders in de school van de kinderen een

plaats. Scholen worden gestimuleerd en ondersteund in het voeren van een taalbeleid en een beleid rond ouderparticipatie. Daarbij zal er aandacht zijn voor het toenemende gebruik van elektronische leerplatformen, ook in de communicatie met ouders, die een drempel kunnen vormen voor laaggeletterde ouders. In dat kader worden scholen gestimuleerd om samen te werken met de basiseducatie rond geletterdheid.

De onderwijsoverheid zorgt voor de verspreiding van het concept.

De expertise van de Centra voor Basiseducatie wordt ingezet voor korte opleidingen voor ouders, gericht op de geletterdheidscompetenties die nodig zijn in de schoolse context van de kinderen, basisgebruik ICT en elementaire rekenvaardigheden.

De Centra voor Basiseducatie bouwen een aanbod voor laaggeletterde ouders uit in samenwerking met scholen met het oog op preventief werken aan geletterdheid.

De Centra voor Basiseducatie bouwen dit aanbod verder uit onder meer in de ontwikkeling van een specifiek leerplan

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

1.14. De bestaande onderwijsreglementering wordt verfijnd om een meer trajectmatige en flexibele benadering van het geletterdheidsprobleem mogelijk te maken.

In de memorie van toelichting bij het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs stelt dat het verhogen van geletterdheid de kerntaak is van de Centra voor Basiseducatie. De aanbodgerichte strategie moet aangevuld worden met een werkwijze die toelaat geletterdheidsonderwijs in te richten op maat van specifieke groepen en in de contexten waar dat onmiddellijk relevant is. De Centra voor Basiseducatie kunnen de beschikbare middelen nog meer benutten om innovatieve geïndividualiseerde maatwerkopleidingen in te richten en een soepele integratie van het geletterdheidsaanbod in andere settings mogelijk te maken. Tegelijk wordt op de korte termijn nagegaan hoe via verdere flexibilisering van het opleidingsaanbod in de basiseducatie de mogelijkheden voor een geïntegreerde en trajectmatige benadering kunnen vergroot worden. Hiervoor wordt de onderwijsregelgeving onderzocht op zijn mogelijkheden om deze benadering mogelijk te maken.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

SD2. Geletterdheid wordt een horizontaal aandachtspunt in de beleidsdomeinen Welzijn, Cultuur, Werk en Media

2.1. Via een integrale aanpak wordt ingezet op de competentieversterking van laaggeletterden.

Binnen de nieuwe visie die de Minister bevoegd voor Werk heeft opgemaakt, wordt onderstreept dat het noodzakelijk is oog te hebben voor elk talent indien we de doelstellingen van het Pact 2020 willen halen (meer mensen aan de slag, in meer werkbare jobs en in gemiddeld langere loopbanen). Vanuit deze geïntegreerde aanpak willen we ook mensen met een geletterdheidsprobleem helpen om hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen of om hen duurzaam aan het werk te helpen. Samen met de sociale partners wordt onderhandeld over een akkoord om deze visie te operationaliseren en concretiseren in diverse beleidsmaatregelen en –instrumenten. Een van de bouwstenen in deze loopbaanvisie is het werken vanuit de POP-filosofie (wat kan ik, wat wil ik, hoe pak ik dit aan en evaluatie), competentiegericht en vanuit een langetermijnperspectief.

Bevoegd beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

2.2. Intermediarissen worden gesensibiliseerd.

Een verdere sensibilisering is nodig om intermediarissen in staat te stellen de geletterdheidproblematiek ruim genoeg te benaderen en op die manier de brug te vormen naar een verhoogde deelname aan geletterdheidstraining. Dit is uiteraard geen doel op zich maar heeft als doel een positief effect te genereren op, enerzijds, de competentieversterking van werknemers en werkzoekenden op het vlak van geletterdheid en, anderzijds, op het ontwikkelen van een duurzaam loopbaanpad.

Binnen de context van VDAB werd hiertoe reeds een module laaggeletterdheid uitgewerkt die werd verspreid naar de trajectbegeleiders binnen VDAB. Daarnaast werd er specifiek naar bedrijven en werknemers toe de brochure G-Factor verspreid. De toepassing en verspreiding van beide instrumenten kunnen nog geoptimaliseerd worden. Daarnaast moet er nagedacht worden over extra initiatieven die kunnen worden opgezet in het kader van deze sensibilisering.

Bevoegd beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

2.3. De sectorconvenants worden benut voor het inrichten van geletterdheidstraining.

Sectoren nemen de aandacht voor geletterdheid op in hun nieuwe sectorconvenant 2013 – 2014.

Sectoren houden de basiscompetenties van hun werknemers op peil en hebben aandacht voor geletterdheid:

- Sectoren zetten een samenwerking op met de Centra voor Basiseducatie
- Sectoren zetten geïntegreerde geletterdheidstrainingen op (bv. G-coach)

- Sectoren hebben horizontaal aandacht voor geletterdheid en basiscompetenties in hun opleidingsaanbod voor werknemers en werkzoekenden
- Sectoren stimuleren hun bedrijven en organisaties om aandacht te hebben voor geletterdheid, in gebed in een breder competentiebeleid (G-Factor)

Bevoegd beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

2.4. Het beleidsdomein Cultuur Jeugd Sport en Media (CJSM) werkt een strategische visie uit over geletterdheid binnen haar sectoren.

Het multidimensionaal, geïntegreerd en functioneel geletterdheidsbegrip wordt verder verfijnd in een strategische visie binnen het beleidsdomein CJSM. We brengen in kaart op welke subdomeinen van geletterdheid CJSM reeds actief is, in welke subsectoren dat zich situeert, welke instellingen en organisaties hier een voortrekkersrol in spelen en welke good practices en lacunes we kunnen identificeren. Opdat het geletterdheidsbegrip haar verdere operationalisering kent in de verschillende deelsectoren wordt vervolgens de rol van de verschillende sectorpartners uitgeklaard en trachten we nieuwe acties te ontwikkelen.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.5. Leesbevordering

Geletterdheid is een multidimensionaal en complex begrip dat ook prozageletterdheid, leesbevordering omvat: de vereiste kennis en vaardigheden om informatie te begrijpen en te gebruiken uit teksten zoals redactionele artikels, nieuwsberichten, gedichten en fictie. In de sectorale en flankerende decreten binnen het cultuurbeleid worden een aantal actoren hieromtrent reeds ondersteund. In de komende periode zal er verder bekeken worden hoe deze actoren hefboven kunnen ontwikkelen voor het bevorderen van geletterdheid met specifieke aandacht voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving. Hoewel de nood voor het stimuleren van leesgedrag en de ontwikkeling van geletterdheidscompetenties bij hen het hoogst is, vallen ze immers vaak tussen de mazen van het net.

Daarnaast zal er specifiek ingezet worden op de gevangenisbibliotheken. Ter ondersteuning van een bibliotheekwerking in de gevangenissen zullen convenanten worden met gemeentebesturen op wiens grondgebied er zich een gevangenis bevindt. Hiervoor wordt jaarlijks 300.000 euro voorzien, vanaf 2013 tot en met 2015.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.6. Informatiegeletterdheid en digitale kloof. E-inclusie wordt opgenomen als Vlaamse beleidsprioriteit in het ontwerp van het uitvoeringsbesluit van het nieuwe decreet betreffende het lokaal cultuurbeleid.

Via het decreet lokaal cultuurbeleid worden openbare bibliotheken gestimuleerd om te werken rond e-inclusie.
Meewerken aan de stuurgroep informatiegeletterdheid.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.7. De ondersteuningsinstellingen in het welzijns- en sociaal-cultureel beleid integreren de aandacht voor de geletterdheid in hun ondersteuningsaanbod.

Bibnet begeleidt lokale openbare bibliotheken bij het concreet aan de slag gaan rond mediawijsheid en e-inclusie.

Bibnet ontwikkelt of steunt acties of instrumenten. Bibnet zet daarbij in op:

- opleidingen voor bibliotheekprofessionals om vertrouwd te worden met nieuwe media: '23-dingen', presentaties en debat;
- de sector sensibiliseren over de mogelijke rol van bibliotheken m.b.t. e-inclusie, via presentaties en pilootprojecten: 'Digital Storytelling', ...
- versterken van de relatie tussen bibliotheken en onderwijs: 'de Bib op school';
- inspelen op initiatieven van derden zoals LINC vzw: 'Mediacoach', De Digitale Week;
- samenwerking met LOCUS, departement onderwijs en CANON rond dit thema.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.8. Stimuleringsregeling mediawijsheid.

De doelstelling van het mediawijsheidbeleid is alle burgers vandaag en morgen in staat te stellen om zich bewust, kritisch en actief te kunnen bewegen in een steeds meer gemediatiseerde samenleving. Het verhogen van de competenties inzake mediawijsheid van burgers is hierbij de hoofdplicht. Een subsidieregeling die actoren actief op het vlak van mediawijsheid stimuleert om doeltreffende activiteiten op te zetten die op het Vlaams niveau impact hebben op het vlak van opleiding, methodieken, veilig en verantwoord internetgebruik en beeldvorming.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.9. In het sociaal-culturele veld wordt onderzocht op welke manier aandacht voor geletterdheid een plaats kan krijgen in het informeel en niet-formeel leren.

De Stuurgroep Volwassenenonderwijs onderzoekt in samenwerking met actoren uit het sociaal-culturele veld op welke manier aandacht voor geletterdheid een plaats kan krijgen in informeel en niet-formeel leren.

Bevoegde beleidsdomeinen: Onderwijs en Vorming, en, Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.10. De geletterdheidsacties worden gelinkt aan het Vlaams actieplan Armoedebestrijding.

De Stuurgroep Volwassenenonderwijs deelt de expertise in geletterdheid met de initiatieven die werken met mensen in armoede. De initiatieven die werken met

mensen in armoede delen hun expertise over armoede met de instellingen van het volwassenenonderwijs.

De goede praktijken over samenwerking tussen centra voor basiseducatie en verenigingen waar armen het woord nemen worden verder verspreid.

Er worden initiatieven genomen om de kennis van armoede en de effecten op scholing en geletterdheid in de opleidingen voor mensen die in contact komen met mensen in armoede te integreren.

De Stuurgroep Volwassenenonderwijs onderzoekt in samenwerking met actoren uit de armoedebestrijding op welke manier aandacht voor geletterdheid een plaats kan krijgen in informeel en niet-formeel leren.

Hiertoe wordt de onderwijsregelgeving onderzocht op zijn mogelijkheden om deze benadering mogelijk te maken.

Bevoegde beleidsdomeinen: Onderwijs en Vorming, en, Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2.11. Betrekken van het Vlaams Netwerk Verenigingen waar Armen het Woord Nemen (VWAWN) bij de bestrijding van de digitale kloof

Mensen in armoede worden vaak geconfronteerd met de digitale kloof die zich via twee aspecten uit: enerzijds het ontbreken van een computer en anderzijds het gebrek aan kennis over de werking van de computer en internet.

Het noodzakelijk deze opleidingsnetwerken te versterken, ze te coördineren en de opgedane ervaringen uit te wisselen, zodat er vooral een coherent antwoord kan worden geboden op de digitale kloof van de tweede graad, de kloof die bestaat op het vlak van het soort gebruik en de niveaus van bekwaamheid. De Vlaamse gemeenschap benadrukt de betrokkenheid van de verenigingen waar armen het woord nemen, die een bijzondere expertise hebben opgebouwd met betrekking tot opleidingen voor mensen die in armoede leven. Niet enkel de opleiding op zich is belangrijk, maar ook de omkadering, de lage drempel en andere ondersteunende maatregelen.

Het project "Wie Online?" van BLM vzw (Begeleidingsdienst Limburgse Mijngebieden) wordt geïmplementeerd. Daartoe worden vanaf 2013 tot en met 2014 de volgende budgetten voorzien:

2013: 112.750 euro

2014: 120.850 euro

Bevoegd beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2.12. Bij het ondersteunen van lokale initiatieven kinderarmoede wordt geletterdheid verhogen als aandachtspunt meegenomen

De Vlaamse Regering onderkende de urgentie van de aanpak van de armoedeproblematiek. In het kader daarvan werden een aantal prioriteiten naar voor geschoven in de strijd tegen armoede. Meteen werd ook kinderarmoede prioritair op de agenda geplaatst, en dan vooral in de aanpak van de armoede bij kinderen tussen 0 en 3 jaar. Kinderarmoede is immers een hypotheek op de toekomst. Kinderen die kansen krijgen, zullen later ook bijdragen aan de welvaart van onze samenleving. Nu in hen investeren betekent een besparing in de toekomst, én een eerlijke kans voor alle kinderen.

In samenwerking met de provinciebesturen organiseerde de minister bevoegd voor armoedebestrijding een provinciale overlegronde met alle lokale actoren. In het witboek interne staatshervorming onderschrijft de Vlaamse overheid immers

het belang van het lokale niveau, ook op het vlak van armoedebestrijding. Als alle betrokken actoren lokaal samenwerken, kan dit een belangrijke meerwaarde zijn in de aanpak van de kinderarmoede. De lokale besturen staan het dichtst bij de mensen en kunnen de regierol opnemen van alle acties ter bestrijding van armoede op hun grondgebied, in samenwerking met alle relevante partners. Betrokkenheid bij de schoolloopbaan van de kinderen is voor de ouders een stimulans om hun competenties te verhogen. Competentieverhoging bij de ouders vermindert op haar beurt de kans dat een kind op zijn beurt laaggeletterd uitstroomt. Tijdens de voorgenoemd provinciale rondes werd de projectoproep 'kinderarmoede bestrijden op lokaal niveau' officieel gelanceerd. Met deze oproep wil de Vlaamse overheid een impuls geven aan initiatieven ter versterking van het lokale kinderarmoedebestrijdingsbeleid, gericht op kinderen van 0 tot 3 jaar. Er is daarvoor een budget voorzien van 1 miljoen euro.

Bevoegd beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2.13. Opstarten project om tot structureel verbeterde communicatie van de Vlaamse overheid met mensen in armoede te komen

Mensen in armoede krijgen nog steeds moeilijk toegang tot informatie die hen aanbelangt en de communicatie met de verschillende (overheids)diensten verloopt vaak moeizaam en stroef. Mensen in armoede zijn evenwaardige klanten die recht hebben op klantgerichtheid, klachtenbehandeling en wettelijke bescherming. Dit project wordt gerealiseerd door de Koning Boudewijnstichting (KBS) in samenwerking met het Vlaams Netwerk en de coördinerende minister voor armoedebestrijding. De kabinetten van de minister-president en de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de afdeling Communicatie van de DAR worden actief betrokken en ook het kabinet van de minister van Bestuurszaken is mee via de begeleidingscommissie voor het project. Dat bestaat uit twee pijlers:

- uitwerken van een "Iakmoesproef" waarmee beter en tijdiger wordt geïdentificeerd in welke projecten bijzondere aandacht nodig is voor doelgroepencommunicatie;
- uitwerken van praktische draaiboeken (met bv. aanbevelingen i.v.m. de projectorganisatie, praktische checklists wat betreft communicatiekanalen of -producten, aanbevelingen i.v.m. efficiënte pretesting bij de doelgroep en dergelijke meer). Het is de bedoeling zich daarbij niet enkel te baseren op theoretische inzichten maar vooral ook op ervaringen opgedaan tijdens een aantal proefprojecten.

Bevoegd beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2.14. Het Plan Geletterdheid Verhogen staat op de agenda van het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (HPAO).

In het horizontaal overleg komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse administratie samen met medewerkers van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen en enkele bijkomende experts. Zij vertegenwoordigen de verschillende beleidsdomeinen waarin armoedebestrijding belangrijk is. Ook het interfederale Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en een organisatie met expertise in het vormen en ondersteunen van ervaringsdeskundigen armoede, die de opleiding en de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting coördineert, nemen deel aan het overleg. Het HPAO speelt een actieve rol in het kader van een integraal armoedebe-

leid. Zij vormt het kruispunt waar informatie vanuit de verschillende beleidsdomeinen en – niveaus samenkomen. Het HPAO is een denktank waar innovatieve ideeën worden ontwikkeld om armoede uit te sluiten. Het HPAO zal minimaal vier maal per jaar samenkomen Er wordt hiervoor jaarlijks een budget van 500 euro voorzien.

Bevoegd beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

SD3. Structurele partnerschappen voor geletterdheid worden ontwikkeld

3.1. Het volwassenenonderwijs investeert in nieuwe strategieën voor sensibilisering, activering en toeleiding, waarbij vooral oog is voor structurele partnerschappen met andere beleidsdomeinen en een geharmoniseerde aanpak.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs detecteert nieuwe strategieën voor sensibilisering, activering en toeleiding. Dit gebeurt in samenspraak met de pedagogische begeleidingsdiensten, VOCVO en de Centra voor Basiseducatie en de Centra voor Volwassenenonderwijsinstellingen van het volwassenenonderwijs en relevante actoren in andere beleidsdomeinen. De overheid zal de nieuwe strategieën promoten.

Een algemene maatschappelijke sensibilisering blijft noodzakelijk.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

3.2. In het werkgelegenheidsbeleid volgt op screening en detectie een functioneel traject dat aansluit bij het perspectief en de behoeften van werkzoekenden, dat hen kan motiveren om het geletterdheidprobleem aan te pakken.

De Centra voor Basiseducatie intensifiëren en consolideren de samenwerking met VDAB met het oog op geletterdheidstraining op maat van werkzoekenden die klant zijn bij VDAB. Deze actie bouwt voort op screening en detectie van laaggeletterdheid in de context van werk. Hierop volgt nu de uitbouw van een functioneel, geïntegreerd, efficiënt en intensief aanbod waarbij de band met de potentiële werksituatie zo nauw mogelijk wordt gehouden. De geletterdheidstraining draagt op een efficiënte manier bij aan het traject van werkzoekenden richting duurzame tewerkstelling. Concrete acties zijn:

1. Verdere uitbouw van geletterdheidsinitiatieven met VDAB voor ruimere doelgroep vanuit de arbeidsmarkt-bemiddeling. De bestaande initiatieven worden verankerd en nieuwe initiatieven worden ontwikkeld.
2. Experimentele implementatie van het screeningsinstrument geletterdheid (de G-screen) als een instrument in het begeleidings- en opleidingstraject van potentieel laaggeletterde werkzoekenden ingeschreven bij VDAB.
3. Verdere optimalisering van de wederzijdse doorverwijzing van cursisten tussen CBE en VDAB met het oog op duurzame tewerkstelling en competentieversterking en een verhoogde deelname aan geletterdheidstraining van deze doelgroep.

Bevoegde beleidsdomeinen: Werk en Sociale Economie, en , Onderwijs en Vorming

3.3. Het exploreren en opzetten van formules voor geletterdheidscoaching op de werkvloer voor zowel werkzoekenden als voor werkenden.

In het vorige plan geletterdheid werd er geëxperimenteerd met de formules 'Geletterdheid op de Werkvloer (GODW)' en G-coach. Deze formules moeten verder worden geïntensifieerd en geconsolideerd. Daarnaast dienen nog onontgonnen

mogelijkheden van werkplekleren voor werkzoekenden zoals individuele beroepsopleiding met geletterdheidondersteuning (IBO-G analoog aan IBO-T of IBO met taalondersteuning) onderzocht te worden. Ook de eventuele opportuniteit van zuivere G-coaching on/to the job – los van een technische opleiding – moet geëxploreerd worden.

Los van het inbedden van deze acties in sectorconvenants, diversiteitsplannen en los van het promoten van deze acties via de sociale partners moeten ook de werkgeversorganisaties zelf meer actief betrokken worden om de finaliteiten van deze acties en trajecten mee te bepalen. Overleg tussen sectoren, sociale partners, werkgevers maar ook de centra voor basiseducatie moet worden opgezet om deze formules vorm te geven en te concretiseren naar de werkvloer toe. Met de centra voor Basiseducatie moet worden nagegaan in welke mate zij voldoende wendbaar zijn om flexibel op deze vragen in te gaan. Hiertoe wordt de onderwijsregelgeving onderzocht op zijn mogelijkheden om deze benadering mogelijk te maken.

Bevoegde beleidsdomeinen: Werk en Sociale Economie, en, Onderwijs en Vorming

3.4. Een effectieve 'kenniswerking' rond mediawijsheid wordt ontwikkeld en zo effectief mogelijk georganiseerd opdat kennis kan verzameld en gedeeld worden.

Er wordt een meerjarenplan Mediawijsheid opgemaakt i.s.m. het beleidsdomein Onderwijs en Vorming waarin diverse uitdagingen en beleidsacties, waaronder de realisatie van een 'kenniswerking' worden gedefinieerd. Via een kenniswerking wordt er meer ingezet op coördinatie en samenwerking en kunnen hiaten door het beleid worden opgemerkt en bijgestuurd.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media, en, Onderwijs en Vorming

3.5. Veldtekening mediawijsheid.

Er is nood aan meer inzicht in de bestaande e-inclusie opleidingen die voor mensen in armoede worden georganiseerd. Eerste analyses lijken uit te wijzen dat deze niet altijd goed op elkaar zijn afgestemd. Het is ook niet altijd duidelijk waar er een vervolgcursus wordt georganiseerd. Er wordt een onderzoek uitgeschreven dat een veldbeschrijving zal opmaken van het mediawijsheidveld. Hiervoor is een budget van 55.000 euro voorzien.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

3.6. De Bib op School.

Een bibliotheek die haar aanbod en expertise toegankelijker wil maken voor de scholen uit de buurt, kiest er met 'De Bib op School' voor om een stap te zetten in de richting van de school. Via de elektronische leeromgeving van de school krijgen leerlingen en leerkrachten toegang tot betrouwbare en kwaliteitsvolle bronnen van de lokale bibliotheek. In 2011 is vzw Bibnet gestart met 2 pilootprojecten die een brede uitrol hebben gekend vanaf 2012.

Bevoegde beleidsdomeinen: Cultuur, Jeugd, Sport en Media, en , Onderwijs en Vorming

3.7. Expertise om te werken rond geletterdheid in de bibliotheken verhogen

De bibliotheek is een plaats waar mensen informeel (kunnen) leren. Dit informele leren biedt heel wat kansen om te werken aan geletterdheid. Het ontbreekt in de bibliotheken echter aan expertise om die kansen te herkennen en structureel aan te pakken. Daardoor missen heel wat goedbedoelde initiatieven impact.

Werken aan informatiegeletterdheid wordt in het herziene decreet lokaal cultuurbeleid wellicht één van de beleidsprioriteiten voor de bibliotheken. Dat biedt een kans om de ad hoc initiatieven meer structureel op te pakken in samenwerking met onderwijs. De eindtermen en ontwikkelingsdoelen bieden immers een duidelijk streefkader voor acties rond geletterdheid. Het volwassenenonderwijs bezit bovendien expertise waarmee het de initiatieven van bibliotheken kan plaatsen binnen het onderwijskader en op een hoger niveau kan tillen.

LOCUS wil een project coördineren waarin de werking van een drietal grotere bibliotheken gedurende een bepaalde tijd gescreend wordt door experts geletterdheid uit het onderwijs. Bedoeling is dat zij leermomenten detecteren in de werking van de bibliotheken, die hertalen in functie van de geletterdheidsdoelstellingen waardoor ze de initiatieven op een hoger niveau te tillen en die momenten in concreet bruikbare systemen gieten. Dit kan dan als basis dienen voor een concrete invulling van de beleidsprioriteit uit het herziene decreet.

Bevoegde beleidsdomeinen: Cultuur, Jeugd, Sport en Media, en , Onderwijs en Vorming

3.8. De Centra voor Basiseducatie, ondersteund door VOCVO en de decretale stuurgroep volwassenenonderwijs, werken samen met armenverenigingen om werken aan geletterdheid met mensen in armoede een plaats te geven; de geletterdheidstraining draagt bij tot armoedebestrijding.

Het geïntegreerd aanbieden van opleidingen betreffende de basisvaardigheden wordt verder geëxploreerd. Bijzondere aandacht gaat naar de randvoorwaarden en drempels die het organiseren van meer formeel leren voor mensen in armoede belemmeren. In proefprojecten wordt verder geëxperimenteerd met partnerschappen en organisatorische mogelijkheden om plaatselijk een laagdrempelig aanbod aan te bieden.

De Centra voor Basiseducatie gaan, ondersteund door VOCVO en de Stuurgroep Volwassenenonderwijs, samen met het Vlaams netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord nemen en de Welzijnsschakels verder na op welke manier aandacht voor geletterdheid en onderwijs een plaats kan krijgen bij initiatieven die werken met mensen in armoede.

Hiertoe wordt in een aantal organisaties die werken met mensen in armoede geschikte modules uit het aanbod van de basiseducatie ingezet. Enerzijds doet de lesgever basiseducatie ervaring op in het werken met mensen in armoede (in servicetraining). Anderzijds worden de mogelijkheden tot informeel leren ontdekken, informele leermomenten zien en de kansen om meer formele leermomenten daarop aan te sluiten geïnitieerd.

Er wordt ook de mogelijkheid onderzocht om de werking van organisaties die werken met mensen in armoede gedurende een bepaalde tijd te laten screenen door experts geletterdheid uit het onderwijs. Bedoeling is dat zij leermomenten detecteren in de werking van deze organisaties, die hertalen in functie van de gelet-

terdheidsdoelstellingen waardoor ze de initiatieven op een hoger niveau te tillen en die momenten in concreet bruikbare systemen gieten.

Bevoegde beleidsdomeinen: Onderwijs en Vorming, en, Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

3.9. Stimuleren van diverse actoren en beleidsniveaus om opgeleide ervaringsdeskundigen in te schakelen.

Naast de (eerder) wetenschappelijke kennis is er ook nood aan de ervaringskennis. In de eerste plaats bezitten mensen in armoede zelf heel wat kennis, zowel over de problemen waarmee zij geconfronteerd worden als over mogelijke oplossingen. Opgeleide ervaringsdeskundigen bezitten deze kennis en hebben geleerd deze in te zetten om de kloof te overbruggen. Het inschakelen van ervaringsdeskundigen armoede kan bijdragen tot een beleid dat meer oog heeft voor de problemen van mensen in armoede en effectief hiermee rekening houdt bij het uitwerken van nieuwe maatregelen.

Het structureel aanwerven van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting is echter niet voor alle sectoren en organisaties haalbaar. De oprichting van een team van opgeleide ervaringsdeskundigen, waarop beroep gedaan kan worden voor kleinere, tijdelijke opdrachten (vorming, adviesverlening, coaching en consultancy), maar steeds op maat van de aanvrager, heeft verschillende voordelen:

- de inzet van ervaringsdeskundigen wordt hierdoor haalbaar voor heel wat meer organisaties;
- de ervaringsdeskundigen hebben zo meer werkzekerheid en krijgen goede ondersteuning binnen het kader van een organisatie met expertise in het vormen en ondersteunen van ervaringsdeskundigen armoede;
- een aantal organisaties gaan op basis van de inzet van TAO wellicht ook nadenken over een permanente aanwerving;
- de hele methodiek wordt bovendien sneller verspreid in het werkveld.

Het TAO-Limburg project (TAO: Team voor Advies en Ondersteuning in het werken met en voor mensen in kansarmoede) wordt verbreed naar heel Vlaanderen vanaf 2012. Vanaf het jaar 2012 tot en met 2014 is er een bijdrage voorzien aan de klaverbladfinanciering van TAO Vlaanderen via de regelgeving lokale diensteneconomie.

Bevoegd beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

SD4. De geletterdheidpraktijken en het geletterdheidbeleid worden verder ge-professionaliseerd

4.1. De Stuurgroep Volwassenenonderwijs ontwikkelt expertise in nauwe samenwerking met de praktijk.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs houdt de vinger aan de pols als het gaat over geletterdheid.

De projectgroep geletterdheid binnen de stuurgroep onderhoudt een nauwe band met de praktijk. Op die manier wordt de kennis en expertise over het werken aan geletterdheid voortdurend up-to-date gehouden. Daarnaast kunnen ook vragen en noden aan nieuwe ontwikkelingen worden gesignaleerd.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.2. De instellingen in het volwassenenonderwijs houden In het kader van het instellingsbeleid systematisch rekening met laaggeletterde cursisten.

De Centra voor Basiseducatie en de Centra voor Volwassenenonderwijs onderwerpen elke beleidsoptie of –daad vooraf aan een reflectie of onderzoek naar de effecten ervan op deelname van laaggeletterde cursisten in het eigen centrum. Deze ‘geletterdheidstoets’ wordt element van het algemeen centrumbeleid.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO informeren de instellingen in het volwassenenonderwijs over de impact van geletterdheidnoden, het gebruik van de G-scan, e.d.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.3. De instellingen die geletterdheidsonderwijs inrichten, investeren in een doorgedreven en duurzaam professionaliseringsbeleid.

De instellingen die geletterdheidsonderwijs inrichten zorgen ervoor dat hun lesgevers steeds op de hoogte zijn van nieuwe inzichten en methodieken in verband met geletterdheid.

De professionalisering van lesgevers geletterdheid krijgt speciale aandacht in het VTO-beleid (VTO staat voor Vorming, Training en Opleiding) van de instellingen volwassenenonderwijs.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.4. De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs ontwikkelt een train-the-trainer voor opleidingsverstrekkers op de werkvloer.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs ontwikkelt samen met VOCVO een train-the-trainer voor opleidingsverstrekkers op de werkvloer.

De train-the-trainer bestaat uit drie onderdelen:

1. Sensibilisering geletterdheid

De geletterdheidproblematiek is te weinig bekend op de werkvloer. Opleidingsverstrekkers moeten alert zijn voor werknemers die laaggeletterd zijn. Zij moeten ook kunnen nagaan op welke geletterdheidvaardigheden de werkvloer/de opleidingsvloer beroep doet.

2. Duidelijk materiaal

Opleidingsvertrekkers kunnen via een aantal specifieke ingrepen hun cursusmateriaal duidelijk maken zodat werknemers met geletterdheidnoden geen extra moeilijkheden ondervinden.

3. Aangepaste didactiek

Het is belangrijk dat opleidingsverstrekkers in hun didactiek rekening houden met laaggeletterde deelnemers. Op die manier creëren ze geen extra geletterdheid-drempels.

(Onder voorbehoud van de goedkeuring van een ESF-project waarin binnen verschillende economische sectoren met geletterdheidstraining op de werkvloer wordt geëxperimenteerd.)

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.5. Strategieën worden ontwikkeld voor de systematische verspreiding en implementatie van goede praktijken.

Het Plan Geletterdheid 2005-2011 leverde tal van goede praktijken op in diverse contexten: projecten m.b.t. integratie van geletterdheid in lokaal sociaal beleid of het welzijns- en armoede beleid, m.b.t. informatiegeletterdheid in bibliotheken, m.b.t. de integratie van geletterdheid in beroepsopleidingen en op de werkvloer,... Deze projecten hebben vaak hun zinvolheid bewezen, maar hebben nood aan verdere disseminatie en meer structurele verankering binnen de werking van de verschillende betrokken actoren.

Daarom zal de stuurgroep (een) strategie(ën) uitwerken met het oog op systematische verspreiding en implementatie van goede praktijken in het kader van het Plan geletterdheid. Daarbij zal zij zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande inzichten, onderzoeken, materialen of instrumenten.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.6. De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs bundelt instrumenten voor het inrichten van geïntegreerde geletterdheidstraining in een toolbox.

Het concept geïntegreerd werken aan geletterdheid wordt geconsolideerd en verder geoperationaliseerd in functie van implementatie in diverse sectoren waar mensen met hun geletterdheidnoden worden geconfronteerd. Naast de opleidingsvloer en werkplek wordt ook nagedacht over het implementeren in settings van niet-formeel en informeel leren.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs detecteert nieuwe methodieken voor het verwerven van geletterdheidscompetenties. De methodieken worden mee opgenomen in de toolbox

De toolbox bestaat uit beschrijvingen van projecten, goede praktijken, draaiboeken, stappenplannen en concrete materialen.

Bij het samenstellen van de toolbox wordt ook over de grenzen gekeken naar internationale voorbeelden van goede praktijken.

De input van de decretale stuurgroep volwassenenonderwijs wordt gedissemineerd door de pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO organiseren navorming als aanvulling op de toolbox die on-line beschikbaar is.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.7. De effectiviteit in de bestrijding van laaggeletterdheid wordt verbeterd door monitoring, onderzoek en internationale samenwerking.

De overheid stimuleert fundamenteel en toegepast onderzoek naar het verhogen van geletterdheid bij volwassenen en het effect daarvan voor een beter functioneren in deze informatiemaatschappij. Daarnaast worden aan de hand van bestaand en aanvullend onderzoek de moeilijkheden in kaart gebracht waardoor laaggeletterde mensen moeilijk instromen in geletterdheidsonderwijs. Dit wordt aangevuld met mogelijke strategieën voor toeleiding en activering.

De overheid volgt de Europese tendensen op het vlak van geletterdheid op. Zo wordt aansluiting gezocht bij de beleidsaanbevelingen van de High Level Group of Experts on Literacy opgericht door de Europese Commissie.

Het Vlaams Europees verbindingsagentschap (VLEVA) brengt onderzoeks- en ontwikkelinstituten uit Europa samen rond de meest recente inzichten en concepten in verband met het verhogen van geletterdheid op macro-, meso- en micro-niveau.

De decretale stuurgroep volwassenenonderwijs verspreidt de resultaten van onderzoek naar de instellingen van het volwassenenonderwijs.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO dienen via Grundtvig projecten in voor acties als leerpartnerschappen, assistentschappen, studiebezoeken en netwerken met relevante Europese partners.

De pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO volgen internationale publicaties op en maakt deze bekend.

VLOR spreekt haar internationaal netwerk EUNEC aan om een conferentie te organiseren rond de nieuwste concepten in het bestrijden van laaggeletterdheid.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

4.8. Deelname aan het Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC).

Samen met 26 andere landen onderzoekt men in Vlaanderen de taalkundige en numerieke vaardigheden van volwassenen. Er wordt ook gepeild naar de noodzakelijke vaardigheden om mee te kunnen in een technologierijke omgeving en op de arbeidsmarkt. 5.000 Vlaamse volwassenen tussen 16 en 65 jaar worden getest. Hun lees- en rekenvaardigheden én probleemoplossende vaardigheden in een hedendaagse technologierijke omgeving worden getest. Het onderzoek bouwt voort op de gegevens van het IALS-onderzoek, maar gaat ook ruimer. Zo wordt ook gepeild naar de competenties die volwassenen nodig hebben bij het uitvoere-

nen van hun job en wordt meer in detail bekeken worden welke sleutelcompetenties laaggeletterde volwassenen effectief bezitten. PIAAC zou op dit punt uitgebreide en bruikbare gegevens kunnen opleveren. Factoren van laaggeletterdheid zouden verduidelijkt kunnen worden, de directe gevolgen van laaggeletterdheid worden onderzocht en het nut van opleidingen wordt belicht. Er zou ook meer inzicht kunnen ontstaan in de relatie tussen geletterdheidscompetenties en demografische en educatieve achtergrond. Men zou ook scherper kunnen analyseren welke moeilijkheden laaggeletterden ondervinden om hun geletterdheidscompetenties te gebruiken op de werkvloer en daarbuiten. Bovendien zouden alle resultaten internationaal vergelijkbaar zijn. De Universiteit Gent voert het onderzoek uit.

Bevoegd beleidsdomein: Onderwijs en Vorming, en, Werk en Sociale Economie

4.9. Een vormingsaanbod wordt voorzien m.b.t. mediagebruik

Er wordt een algemeen profiel opgesteld voor een nascholingsaanbod gericht op de vorming van verschillende doelgroepen (o.a. leraren). Het profiel bevat een overzicht van de verwachte competenties, het beoogde competentieniveau, een overzicht van de verplichte basismodules en thema's en mogelijke certificeringsmodaliteiten.

Dit profiel kan als basis dienen voor een opleiding mediacoach. Het doel van deze actie is het voorzien van een vormingsaanbod over mediawijsheid, wat nu grotendeels een leemte is.

Geïnteresseerde nascholingsorganisaties kunnen gebruik maken van de stimuleringsregeling om projecten in te dienen en zo effectief een vormingsaanbod te voorzien.

Bevoegd beleidsdomein: Cultuur, Jeugd, Sport en Media, en, Onderwijs en Vorming